

TÜRK ASTRONOMİ DERNEĞİ
TURKISH ASTRONOMICAL SOCIETY

Türkiye, Yıldızına ve Gezegenine İsim Verdi

IAU'nun 100. Kuruluş Yıldönümünde
Ötegezegen İsimlendirme Kampanyasına
110 Ülkeden Yüzbinlerce Kişi Katıldı

IAU100 NameExoWorlds (Ötegezegen İsimlendirme) kampanyasının sonuçları 17 Aralık 2019 günü Paris Gözlemevi'nden (Fransa) yapılan basın toplantısı ile tüm dünyaya duyuruldu. Uluslararası Astronomi Birliği'nin (IAU) 100. kuruluş yıldönümü kutlamaları kapsamında gerçekleştirilen etkinliğe 110'dan fazla ülkede yürütülen ulusal kampanyalar sonucunda 780 bin kişi katılarak bir ötegezegene ve bu gezegeni barındıran yıldızla isim verdiler.

IAU100 Ötegezegen İsimlendirme Kampanyası tüm dünyadan çok sayıda ve geniş bir katılımı ile gerçekleşti. Kampanyaya katılanlar kendi ülkelerinde anlamlı, yaratıcı ve özel isimler önerdiler. Tarihte ikinci kez bu şekilde bir kampanyayla yıldızlar ve ötegezegenlerine isim verilmiş oluyor. Toplamda 360 binden fazla isim önerisi yapıldı. Ulusal Komiteler ülkelerinden gelen önerileri eleyerek kısa bir liste oluşturdular. Sonrasında yapılan oylamalar ve komitelerin değerlendirmesi sonucunda isimler belirlenmiş oldu. Sonuçta belirlenen isimler dünya genelinde 420 bin kişinin oylarını aldı. Belirlenen isimler, bu yıldız ve ötegezegenin bilimsel adlandırmasının yanısıra kullanılacaklar.

Ötegezegen İsimlendirme Kampanyası Yürütme Komitesi Eş Başkanı Dr. Eric Mamajek son yıllarda astronomik gözlemlerle 4000 kadar gezegen keşfedildiğini ve her 2.5 yılda bir bu sayının ikiye katlandığını belirtti. Mamajek'e göre halkın, tıpkı Güneş Sistemi cisimlerinde olduğu gibi, bu gezegenleri ve yıldızlarını da isimlendirmek için büyük bir ilgisi var.

IAU100 Ötegezegen İsimlendirme Kampanyası gezegenimizin evrendeki yerinin anlaşılmasında ve başka uygarlıkların Yer'i nasıl algılayabilecekleri hakkında önemli bir farkındalık yarattı. Gökcisimlerinin isimlendirilmesindeki tek yetkili kurum olarak Uluslararası Astronomi Birliği'nin 100. kuruluş yıldönümünün böyle bir etkinlikle kutlanması son derece anlamlı oldu. Kampanya Genel Koordinatörü Eduardo Monfardini Penteadó'ya göre IAU100 Ötegezegen İsimlendirme Kampanyası ile 100'den fazla gezegenin ve yıldızlarının halk tarafından isimlendirilmesi oldukça heyecan verici oldu. Ayrıca bu sayede IAU, bu yıldızlarda bundan sonra keşfedilebilecek olası gezegenler için isimlendirmede takip edilecek yeni temalar da belirlemiş oldu.

IAU tarafından her ülkeye tahsis edilen yıldız, o ülkeden gözlenebilecek şekilde belirlendi. Ulusal İsimlendirme Komiteleri, IAU'daki Kampanya Yürütme Komitesi ile koordinasyon içinde çalışmalarını tamamladılar.

Türkiye'de IAU'nun ulusal temsilcisi olan Türk Astronomi Derneği (TAD) tarafından yürütülen kampanya ile Pegasus takımıyıldızında bulunan WASP-52 bilimsel adıyla bilinen yıldız ve onun çevresinde yörüngede dolanan ötegezegen isimlendirildi. Ulusal Komite tarafından karar verildiği şekliyle Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullar, üniversiteler, gözlemevleri, astronomi ve astrofizik bölümleri, planetaryumlar, bilim merkezleri kurumsal önerileri ile kampanyaya katıldılar. Yıldız ve gezegen için gelen 300'e yakın isim önerisi Ulusal Ötegezegen İsimlendirme Komitesi tarafından kurallara ve önceden başka gökcisimleri için kullanılan isimler dikkate alınarak ayıklandı. Sonrasında TAD üyeleri tarafından oylanan isim önerileri içinden en çok oyu olan Anadolu ve Göktürk isimleri sırasıyla yıldız ve gezegen için belirlenmiş oldu.

Yeni isimlendirilen ötegezegenler çoğunlukla Jüpiter gibi dev gaz devleri. Bu gezegenler geçiş veya dikine hız yöntemlerinden en azından biriyle keşfedilmiş sistemler. Geçiş yöntemi ile gezegen keşifleri 1995 yılında Michel Mayor ve Didier Queloz tarafından ilk defa 51 Pegasi yıldızının çevresinde keşfedilen gezegende kullanıldı. 2019 Nobel Fizik Ödülü de bu sayede Güneş tipi bir yıldızın çevresinde ilk defa bir ötegezegen keşfi nedeniyle Mayor ve Queloz'un oldu. 51 Pegasi b adlı bu gezegen 2015'deki ilk ötegezegen isimlendirme kampanyasında Dimidium adıyla isimlendirilmişti.

IAU 2. Başkanı Debra Elmagreen Ötegezegen İsimlendirme Kampanyasına gösterilen yoğun ilgiden çok mutlu olduklarını ifade etti ve ekledi: "İnsanların kendi kültürlerinde ve ortak miraslarında anlamı olan isimlerle bu gezegen sistemlerini adlandırmaları, içinde yaşadığımız evreni anlama çabasında hepimizi birleştiren bir etkinlik oldu."

Ötegezegen İsimlendirme Kampanyası IAU'nun 100. kuruluş yıldönümü etkinlikleri kapsamında düzenlendi. 2019 boyunca 140 ülkede 5000'den fazla etkinlik düzenlendi ve düzenlenmeye devam ediyor. Bu sayede, bilim, teknoloji ve kültür hayatımızı şekillendiren astronomik gelişmelerin ve keşiflerin geniş kitlelerle paylaşılması mümkün oldu. IAU100 etkinlikleri ile ayrıca astronominin eğitim, kalkınma ve diplomasi için de ne kadar yararlı bir araç olduğu bir kere daha kanıtlandı. IAU100 dünya geneli etkinlikleri için IAU100 websitesi (<http://iau-100.org>); Türkiye'deki IAU100 etkinlikleri için <http://iau100.tad.org.tr> websitesi ziyaret edilebilir

IAU'nun Başkanı Ewine van Dishoeck'e göre IAU100 etkinlikleri ile erişilen etkinin yıllarca sürmesi bekleniyor. Yıl boyunca yoğun bir şekilde düzenlenen etkinlikler, Ötegezegen İsimlendirme Kampanyası ile son buluyor.

Türkiye'nin İsimlendirdiği Yıldız ve Gezegeni Öneren Kurumlar

Türkiye'ye IAU tarafından tahsis edilen WASP-52 yıldızına **ANADOLU** ve onun gezegenine de **GÖKTÜRK** ismi verilmiştir. Bu isimleri öneren kurumlarımızın adları aşağıda listelenmektedir.

ANADOLU	GÖKTÜRK
Aziz Erol Güzelcan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi İzmir / Bornova	Yavuz Sultan Selim Han Ortaokulu Nevşehir / Merkez
VKV Koç Lisesi İstanbul / Tuzla	Fatih Anadolu Lisesi Tekirdağ / Süleymanpaşa
Selimpaşa İMKB Mes. ve Tek. And. Lisesi İstanbul / Silivri	Bilim ve Sanat Merkezi Muğla
Efes Meslek Lisesi Ankara / Kahramankazan	Ahiler Ortaokulu Ankara / Kalecik
	Şehit Piyade Er Rahim Keskin Ortaokulu Bursa / Yıldırım

IAU Hakkında

Uluslararası Astronomi Birliği (IAU) dünya genelinde 100'den fazla ülkede 13.500 profesyonel astronomu bir araya getiren bir uluslararası astronomi kuruluşudur. IAU'nun görevi uluslararası işbirliğiyle araştırma, eğitim ve kalkınma başta olmak üzere astronomiyi tüm yönleriyle geliştirmek ve yaygınlaştırmaktır. IAU ayrıca gök cisimlerinin ve bu gök cisimleri üzerindeki yapıların tanımlamalarını ve isimlendirmelerini yapan uluslararası kuruluştur. IAU 1919 yılında kurulmuştur ve astronomlara yönelik dünyadaki en büyük meslek birliğidir.

TAD Hakkında

Türk Astronomi Derneği ülkemizdeki astronomları ulusal ve uluslararası düzeyde temsil eden; sorunlarının çözümüyle uğraşan; öğretmen, öğrenci ve her düzeyden vatandaşımızın astronomi bilgisinin artırılması yönünde çalışmalar yürüten bir meslek kuruluşudur. TAD, profesyonel astronominin yanı sıra, ulusal düzeydeki bilim-toplum çalışmalarını koordine etmekte ve gelişmesine katkıda bulunmakta, popüler ve profesyonel düzeyde astronomi yayınları üretmektedir. 1954 yılında kurulmuş olan Türk Astronomi Derneği 1961'den beri IAU'da, 2012'den beri Avrupa Astronomi Derneği'nde (EAS) Türkiye'yi temsil etmektedir.

Ötegezegen İsimlendirme Ulusal Komitesi

Prof. Dr. İbrahim KÜÇÜK	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Serdar EVREN	Ege Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sinan ALIŞ	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Faruk SOYDUGAN	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Mesut YILMAZ	Ankara Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül YELKENCİ	İstanbul Kültür Üniversitesi
Dr. Tuba İKİZ	Atatürk Üniversitesi

Bağlantılar

NameExoWorlds: nameexoworlds.iau.org
 IAU100 Türkiye Sayfası: iau100.tad.org.tr
 NASA Ötegezegen Arşivi: exoplanetarchive.ipac.caltech.edu

İletişim (Türkiye)**Sinan Aliş**

IAU Türkiye Ulusal Bilim-Toplum Koordinatörü
 Ötegezegen İsimlendirme Ulusal Komitesi Başkanı
 ✉ salis@istanbul.edu.tr

Prof. Dr. İbrahim Küçük

Türk Astronomi Derneği Başkanı
 Ötegezegen İsimlendirme Ulusal Komite Üyesi
 ✉ kucuk@erciyes.edu.tr

İletişim (IAU)**Eduardo Monfardini Penteado**

IAU100 Ötegezegen İsimlendirme Kampanyası
 Proje Müdürü
 ✉ nameexoworlds@oao.iau.org

Jorge Rivero González

IAU100 Koordinatörü
 ✉ rivero@strw.leidenuniv.nl

